

Nr 246

Av herrar **Gomér** och **Svensson** i Vä, *angående socialförsäkrings-skyddet för företagare och fria yrkesutövare.*

(Lika lydande med motion nr 189 i Första kammaren)

Frågan om socialförsäkringsskyddets anpassning till de speciella önskemål som kan finnas bland enskilda företagare och fria yrkesutövare har varit föremål för diskussion alltsedan lagen om tilläggspension fastställdes av riksdagen. I II kap. 7 § försäkringslagen återfinns bestämmelserna om möjligheten till individuellt undantagande från försäkring för tilläggspension. Om undantagande skett skall icke hänsyn tagas till inkomst av annat förvärvsarbete vid beräkningen av pensionsgrundande inkomst. Anmälan om undantagande kan återkallas av den försäkrade. Den som har återkallat anmälan får dock inte ånyo anmäla sitt undantagande. Enligt försäkringslagens 3 kap. 2 § innebär ett undantagande från försäkringen för tilläggspension att vederbörande även undantages från sjukförsäkringen i vad den avser tilläggsjukpenningen. Detta innebär i realiteten att den försäkrades sjukpenningklass bestämmes oavsett inkomst av annat förvärvsarbete än anställning.

1958 års socialförsäkringskommitté, som ägnade denna fråga ett ingående intresse, föreslog att tilläggsjukpenningförsäkringen skulle omfatta även företagarna, som emellertid efter särskild framställning skulle få karenstiden förlängd till 33 eller 93 dagar. Detta blev sedermera också riksdagens beslut. Genom införande av denna differentierade karenstid kan en viss valfrihet sägas ha etablerats när det gäller tilläggsjukpenningen.

Någon motsvarande valfrihet föreligger dock inte beträffande tilläggspensioneringen. I realiteten torde det emellertid föreligga ett icke alltför ringa behov bland företagare att göra en klar distinktion mellan riskskydd och åldersskydd. Genom investeringar i det egna företaget kan en enskild företagare skapa reserver som fyller samma funktion ur trygghetssynpunkt som tilläggspensioneringen. Dessa investeringar kan under företagarens produktiva år kräva så betydande insatser att hans möjlighet att delta i tilläggspensioneringen är begränsad. Ett riskskydd av den typ som tilläggsjukpenningen ger kvarstår dock ofta för en företagare som någonting mycket angeläget inte minst med hänsyn till de allmänna risker som positionen som egen företagare kan medföra.

I propositionen nr 90/1962, genom vilken förslag till lag om allmän för-

säkring förelades riksdagen, uppehöll sig föredragande departementschefen vid denna fråga. Han konstaterade då att behovet av försäkringsskydd är mer skiftande när det gäller företagare än när det gäller anställda, vilket motiverar att särskilda valmöjligheter står företagarna till buds. På grund av de administrativa svårigheter en ökad valmöjlighet skulle medföra ansåg sig inte departementschefen kunna föreslå ökade valmöjligheter.

Då det är en allmän strävan att öka medborgarnas valmöjligheter på olika områden, vilken strävan på många områden kunnat förverkligas, är det angeläget att denna rättvisefråga göres till föremål för ny saklig prövning. Under de år som gått sedan denna proposition antogs av riksdagen har ett betydande erfarenhetsmaterial kunnat samlas, och det står i dag klart att argumenten för ökade valmöjligheter är minst lika berättigade som tidigare. Det finns uppenbart ett behov av en reform i detta avseende. Det kan inte vara rimligt att vissa grupper i samhället ställs inför valet att antingen anta en anslutningsform som inte svarar mot det faktiska behovet eller avstå från väsentliga delar av systemet. Genom att sjukförsäkringsförmånerna förbättras framstår rådande orättvisor än större för dem som ej kan åtnjuta det förbättrade försäkringsskyddet. Möjlighet bör följaktligen öppnas till anslutning till tilläggsjukpenningförsäkring utan skyldighet till samtidig anslutning till försäkring för tilläggspension. Möjligheten att inom tilläggspensionsförsäkringens ram ge företagare och fria yrkesutövare ökade valmöjligheter bör också övervägas. Frågan om en reformering av socialförsäkringssystemet i här skisserad riktning var senast föremål för behandling av 1967 års riksdag. Andra lagutskottet anslöt sig därvid till de skäl som redovisades för bifall till förslaget om att företagare och fria yrkesutövare skulle få möjlighet att ansluta sig till försäkringen för tilläggsjukpenning utan att samtidigt behöva tillhöra tilläggspensioneringen. Då riksdagen därvid inte biföll utskottets yrkande finner vi det angeläget att riksdagen nu omprövar sitt beslut.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag rörande ändrade grunder för socialförsäkringsskyddet för företagare och fria yrkesutövare i syfte att åstadkomma ökade valmöjligheter i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 23 januari 1968

Dav. Gomér (cp)

Gustaf Svensson (cp)
i Vä